

JAGTHORN

KURSUSKOMPENDIUM for Jagthornsinstruktører/hjælpeinstruktører til begynderhold.

Dette undervisningskompedium henvender sig til den gode, rutinerede jagthornsblæser, der har lyst til at arbejde med begyndere, enten som instruktør eller som hjælpeinstruktør.

De fleste melder sig til et jagthornskursus for at lære at blæse signalerne, ikke for at lære at blæse koncertstykker, så derfor bør man ikke i begyndelsen "fodre" begynderne med for meget nodeteori og etudeblæsning (øvelsesstykker). Men der er visse teoretiske ting man skal lære. Det teoretiske stof bør dog tages i små doser, fordelt hen over øvelsesforløbet.

Det første år bør man ikke beskæftige sig med andet end de enstemmige lette jagtsignaler, først når/hvis eleven er klar til (selv beder om) eventuelt at prøve kræfter med svære jagtsignaler - flerstemmige jagtsignaler - jagtmusikstykker, bør man starte med dette.

Gå langsomt frem - gå ikke videre før alle er parate til det.

Knæk og bræk
JWK

Kapitel 1.

Undervisningsforløb:

Det er (især i starten) meget vigtigt, at du går langsomt frem.

De følgende sider er et realistisk mål for det første år, men gå ikke hurtigere frem, end at alle kan følge med. Hvis du kun når halvvejs igennem pensummet , men eleverne har lært stoffet 100%, vil det være en større positiv oplevelse for alle, frem for at man kun har fået 50% ud af hele pensummet.

Vejrtrækning:

LUFT: Her i lokalet er der sandsynligvis luft omkring os - ellers når vi nok ikke meget længere med dette kursus.

Når du blæser, er det vigtigt at få luften til at bevæge sig, så den kan få læberne til at vibrere. Jeg kan ikke se nogen grund til, at vi skal forklare begynderen, hvordan man trækker vejret - man kan ikke trække vejret forkert - luften vi får ind, skal nok finde hen til det rigtige sted i kroppen (lungerne).

Som jagthornsblæser (messingblæser) er det alfa & omega, at kunne flytte luft ud og ind med bevægelse.

Vi skal lære at tænke tanker, der giver kroppen signal til at aktivere de rigtige muskler.

Prøv at blæse et imaginært stearinlys ud, prøv at få et stykke papir til at blafre, prøv at blæse en "sejlbåd" hen over vandoverfladen osv. - osv.

Når vi tager jagthornet op, kan vi tænke på, at tonen er en bordtennisbold, der holdes oppe på en fontæne af luft.

Vi skal koncentrere os om psykologien i åndedrættet - ikke om fysiologien.

Der er selvfølgelig muskler involveret i disse processer, men det er det ikke så vigtigt at kende til, kroppen er fra fødslen programmeret til at klare dette selv.

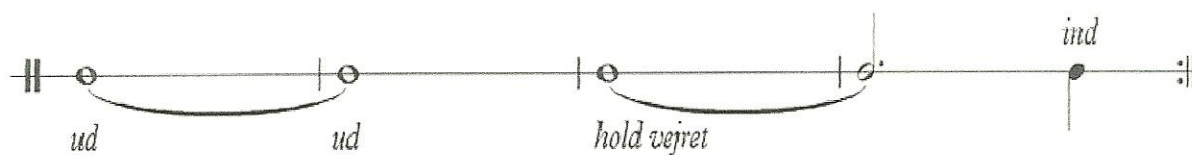
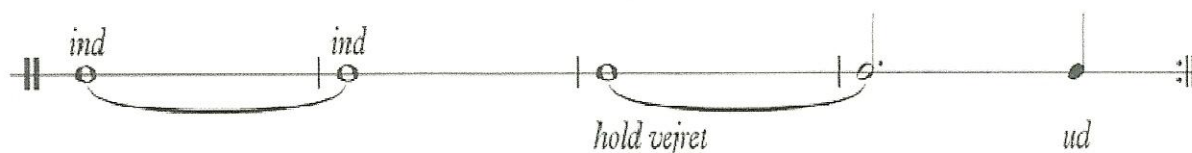
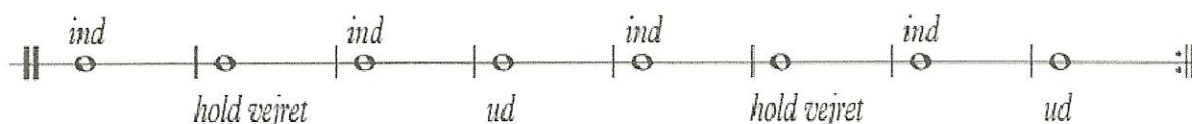
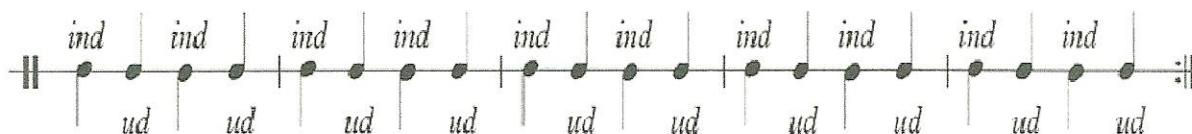
Alt dette er intellektuel tankegang, og vi kan ikke pludselig bare beslutte at tage store vejtrækninger og blæse frit, hvis vi i 20 år har gjort noget andet. Vi skal have nye betingede reflekser, og det får vi kun ved dagligt i adskillige måneder at bruge en stor del af vores øvetid til fokusering på vejtrækning.

Man skal lære at tage luft ind i store mængder - og blæse det ud i store mængder.

De nye vaner vil efterhånden begynde at blande sig i dit spil.

Når man skal forbedre vejrtrækningen, er det vigtigt at arbejde med at få mere luft ind og mere luft ud - samt at kunne gøre det hurtigt.

Udover almindelig konditionstræning, som f.eks. løb og svømning, kan følgende vejrtrækningsøvelser anbefales.

Hvis øvelserne foretages under gang er = et skridt.

HUSK:

Dit jagthorn drives af luft.
så du må tage luft til dig selv
og ekstra luft til dit horn.

En regelmæssig, stabil
luftstrøm giver en god
tonekvalitet.

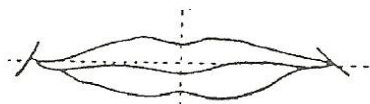
Tonedannelse:

Tonen dannes ved hjælp af læbernes svingning i mundstykket. Forsøg først at frembringe disse svingninger uden brug af mundstykket. Fugt læberne lidt, spænd kind- og mundmusklerne lidt, luk læberne let mod hinanden og frembring svingningerne i læberne, idet du udtaler et "p".

Begyndelsen:

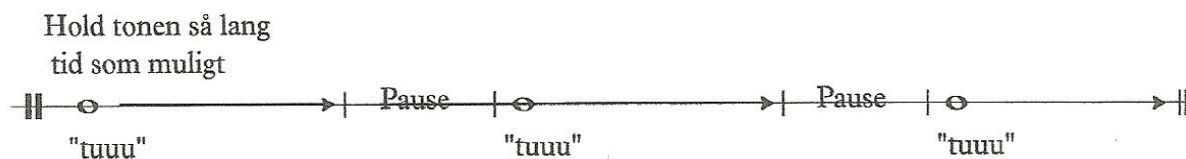
Tag dit mundstykke mellem tommel- og pegefinger og anbring det løst midt på dine læber, træk vejret dybt gennem næsen og blæs luften ud gennem mundstykket. Prøv derefter forsigtigt at finde det punkt hvor dine læber begynder at vibrere. Gentag denne øvelse mange gange, indtil din "mundstykketone" klinger flot.

Undgå "oppustning" af kinderne.

Øvelse på mundstykket:

Træk vejret dybt - sæt en tone an som beskrevet ovenfor- brug stavelsen "tu" ved Toneansatsen.

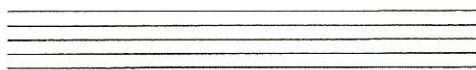

Prøv at lave den samme øvelse - med mundstykket påsat jagthornet.

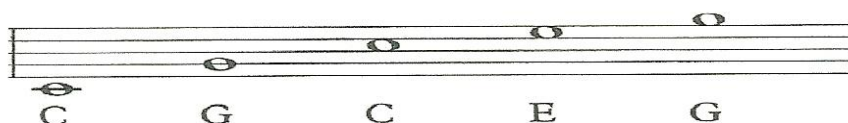
At læse noder:

Noderne noteres i et **nodesystem**.

Nodesystemet består af 5 linjer og 4 mellemrum.

Der skal kun anvendes 5 toner til at blæse de fleste jagtsignaler, disse 5 toner er:

For de flestes vedkommende vil tonen **"G"** være den første man finder frem til på jagthornet.

Nodernes plads i nodesystemet bestemmer **tonens højde**, det vil sige, at en node der er noteret øverst, vil være en høj tone, og en tone nederst vil være en dyb tone.

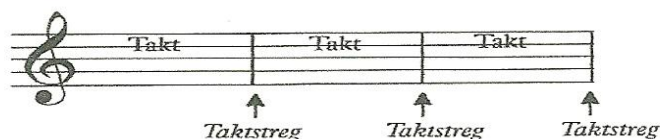
Forrest på nodesystemet, står der altid en **"nøgle"**

G-nøglen (kaldes også diskantnøglen eller violinnøglen)

Der findes andre "nøgler", men da man kun anvender "G-nøglen" til jagthornet, vil de ikke blive omtalt her.

Alle signaler (musikstykker) deles ved hjælp af taktstreger.

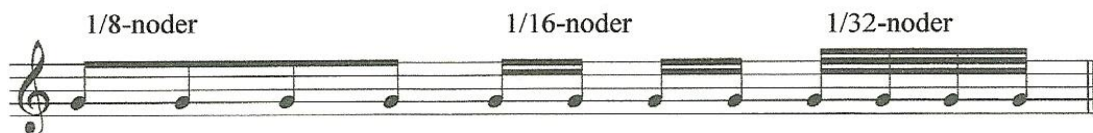

Nodernes udseende bestemmer deres værdi, dvs. varighed/længde.

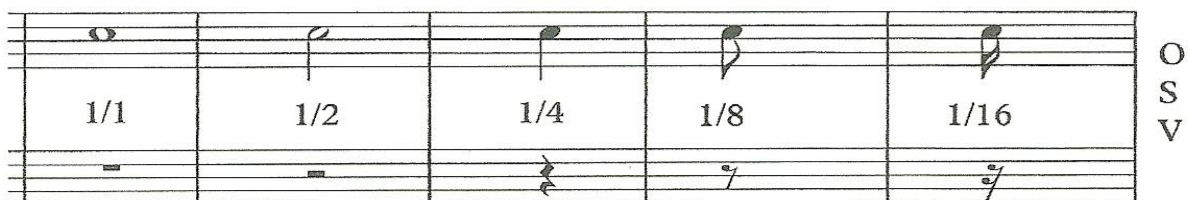
1/1 – node		har åbent hoved
1/2 – node		har åbent hoved med hals
1/4 – node		har lukket hoved med hals
1/8 – node		har lukket hoved med hals og 1 fane
1/16 – node		har lukket hoved med hals og 2 faner

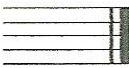
OSV.

Følger flere noder med faner efter hinanden, kan man bruge ”bjælker”.

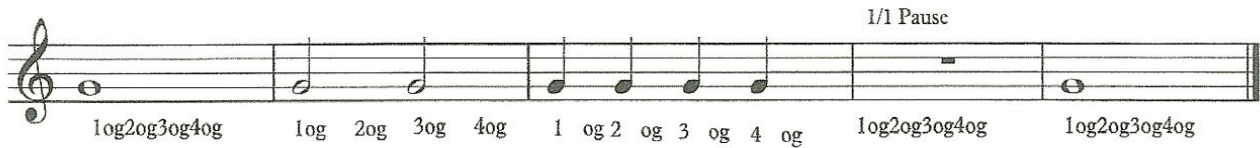
Til enhver nodeværdi er en tilsvarende **pause**.

 Sluttaktstreg:
Markerer slutningen på signalet.

Takten er musikkens pulsslag, og skal på samme måde som hjerteslaget være helt regelmæssigt.

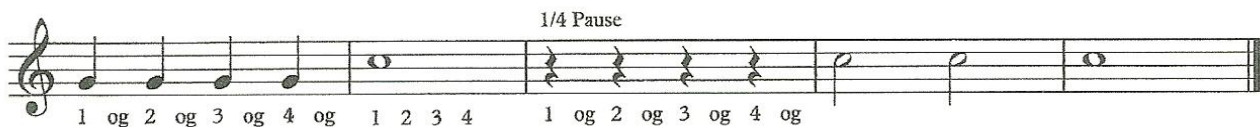
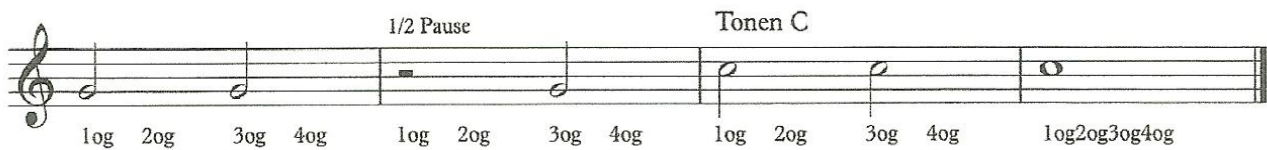
Hvis du bruger foden som metronom (taktmåler), er foden nede på ”tallet” og oppe på ”og”.

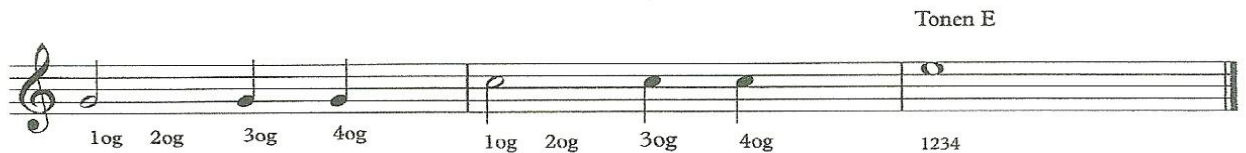
Ved at stramme læbemusklerne lidt, gøre åbningen mellem læberne mindre, vil man få en højere tone.

Tonen C

Tonen E

Tonen E

Ved at slække på læbemusklerne, øge åbningen mellem læberne, vil man få en laver tone.

Tonen C (dybe C)

Bemærk at det ”dybe C” har en streg gennem hovedet, det kaldes en ”hjælpelinie” til nodesystemet.

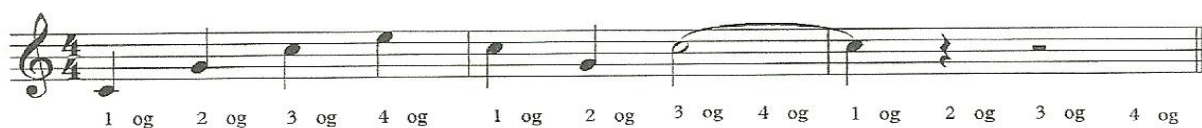

Taktarter

Ved starten af et signal står taktarten angivet (efter "G"-nøglen) - dvs. hvor meget der skal tælles til i hver takt.

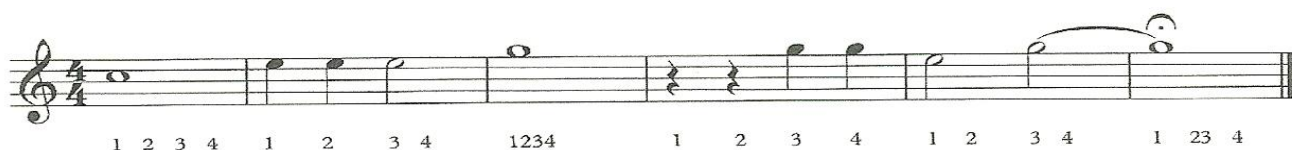
Taktarten Det øverste tal betyder - der skal være 4 slag i hver takt - enten som node- eller pauseværdi.

Kan også noteres som Det nederste tal betyder - at hvert slag har værdi af en fjerdedelsnode eller pause.

Bindebue/sløjfebue - bruges for at angive, at to eller flere noder bindes sammen, således at kun den første node sættes an, den/de efterfølgende noder bindes sammen med den foranstående.

Tonen - G

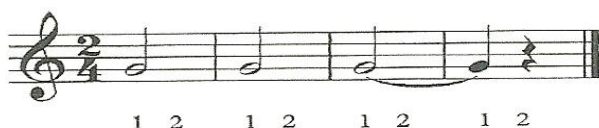

Fermaten sættes over eller under en node eller pause. Denne node/pause holdes på ubestemt tid, dvs. så længe signalet kræver det.

Taktarten Det øverste tal betyder - der skal være 2 slag i hver takt - enten som node- eller pauseværdi.

Det nederste tal betyder - at hvert slag har værdi af en fjerdedelsnode eller pause.

Signalet: **Holdt**

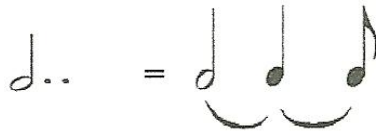

Et punkt/prik efter en
Node eller pause

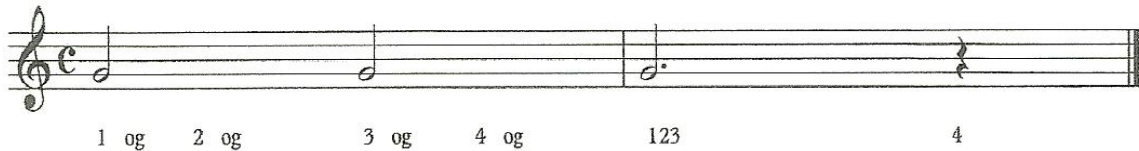
betyder at noden/pausen
bliver forlænget med det
halve af sin egen værdi.

Såfremt der står 2
prikker efter
noden eller pausen

bliver noden/pausen
forlænget med det halve
af sin egen værdi + det
halve af den første priks
Værdi.

Signalet: **Holdt** - noteret i C-takt

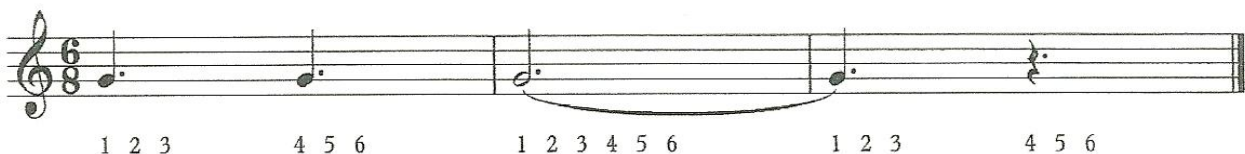
Taktarten

Det øverste tal betyder - der skal være 6 slag i hver takt -
enten som node- eller pauseværdi.

Det nederste tal betyder - at hvert slag har værdi af en
ottendedelsnode eller pause.

Signalet: **Holdt** - noteret i **6**-takt

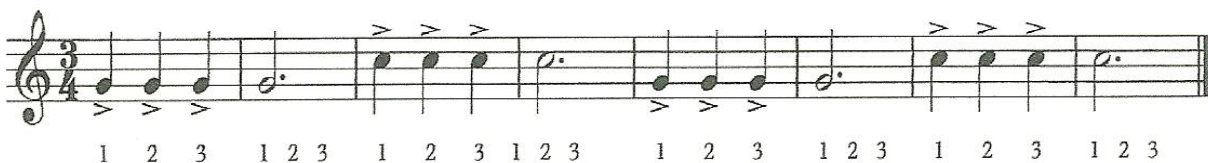
Taktarten

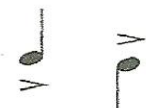
Det øverste tal betyder - der skal være 3 slag i hver takt -
enten som node- eller pauseværdi.

Det nederste tal betyder - at hvert slag har værdi af en
fjerdedelsnode eller pause.

Signalet: **Samling**

Hvis der over eller under en
node er sat en kile (accent)

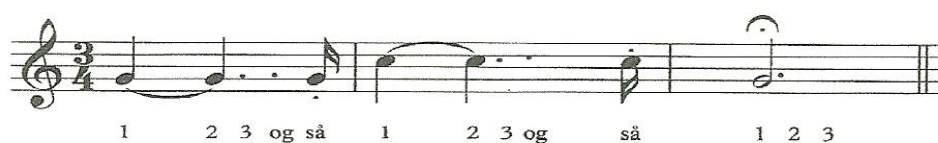
betyder det, at noden skal
betones ekstra (marcato).

Hvis der over eller under en node er sat en prik/punkt

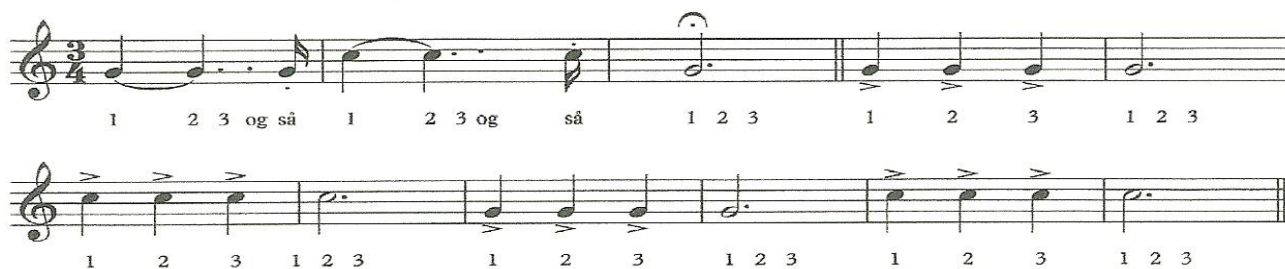
betyder det, at noden skal spilles kort (staccato)

Signalet: **Giv agt**

Jagtmæssigt blæses signalerne **Giv agt & samling** altid som et signal.

Signalet: **Giv agt & samling**

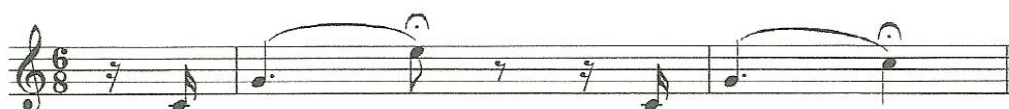
Signalet: **Forstået**

Bemærk: Signalet starter med en ufuldstændig takt, hvori der kun er værdi af en Ottendedel - det kaldes **optakt**.

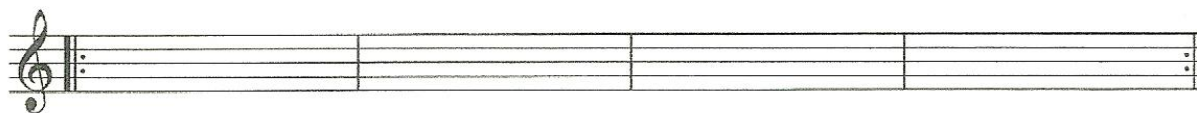
I de fleste jagtsignaler der starter med en **optakt**, vil optaktens værdi mangle i den sidste takt i signalet.

Mange jagtsignaler afsluttes med følgende slutspil:

Slutspillet skal opfattes som en hyldest til jægerens skytshelgen **Sct. Hubertus**.

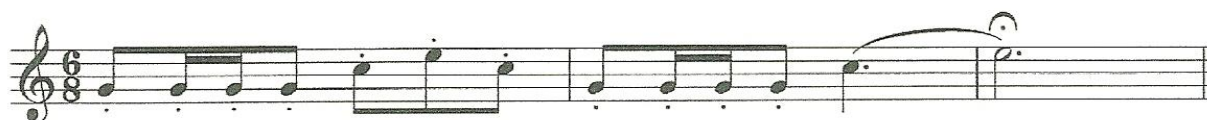
Hvis et jagtsignal/musikstykke - eller en del deraf - skal gentages, angives dette ved 2 prikker/punkter foran eller bagved en dobbeltstreg. Stykket mellem prikkerne/punkterne skal i så fald gentages.

Signalet: **Vildtparade**

Signalet: **Jægerråb**

Taktarten

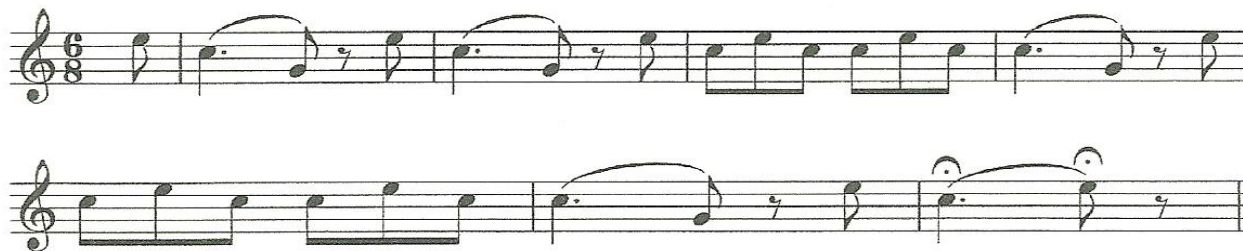
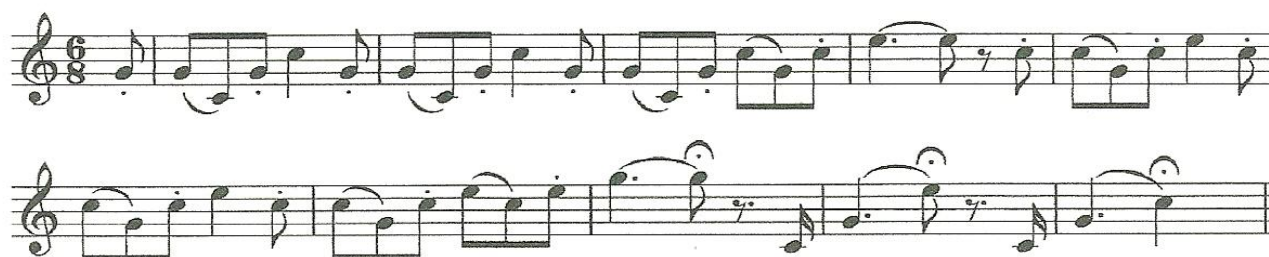
Det øverste tal betyder - der skal være 3 slag i hver takt - enten som node- eller pauseværdi.
Det nederste tal betyder - at hvert slag har værdi af en ottendedelsnode eller pause.

Signalet: **Frokostsignalet**

Signalet: **Jagt begynd**

Signalet: Jagt forbi**Signalet: Haren****Signalet: Rådyret****Signalet: Ræven****Signalet: Flyvende vildt**

Det første kapitel, vil nok være det maksimale realistiske mål for et begynderhold.

Man kan eventuelt supplere siderne med signaler og øvelser fra de efterfølgende sider.

MEN HUSK:

Gå langsomt frem.

Få alle med.

Kapitel 2.

De efterfølgende jagtsignaler skal betragtes
Som "etudeøvelser"
De bør øves i et roligt tempo,
indtil de kan blæses helt perfekt.

Fremad

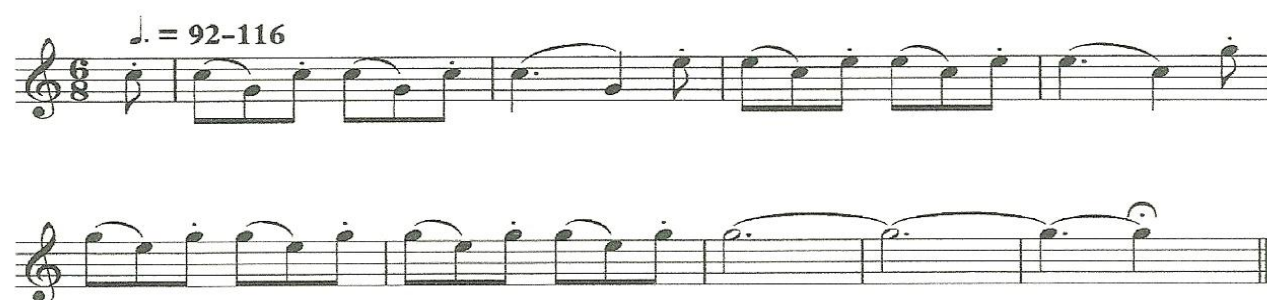

Ved starten af et signal kan der være noteret et **metronomtal** (tempoangivelse)

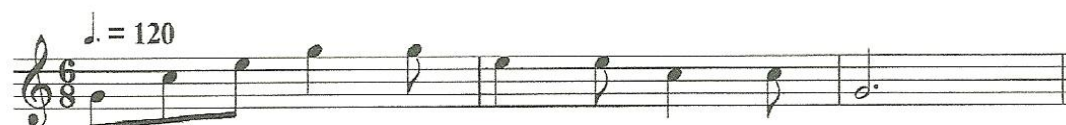
f.eks. ♩ = 132

Det betyder, at der skal være 132 slag i takten pr. minut,
Og at hvert slag gælder en fjerdedel.

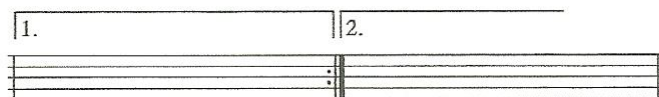
Hallali

Løs flere hunde

Hvis et signal eller en del deraf skal gentages, og de sidste takter ikke er ens begge gange, skrives det således

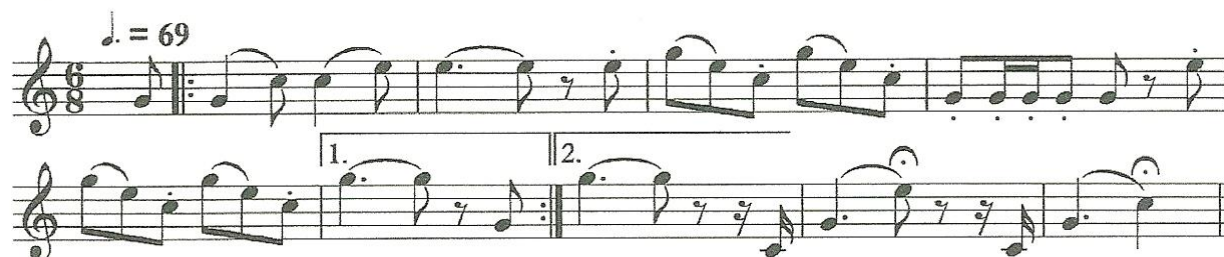

Det kaldes **første- og anden volte**, og betyder, at man første gang spiller den første volte, og anden gang springer første volte over, og går i anden volte.

Kronhjorten

Dåhjorten

Cæsur: // betyder: ophold mellem 2 afsnit

Skovduen

Dynamiske fortegn
(angiver den styrke signalet skal blæses med)

<i>f</i>	=	forte	betyder: kraftigt.
<i>ff</i>	=	fortissimo	betyder: meget kraftigt.
<i>fff</i>	=	forte fortissimo	betyder: så kraftigt som muligt.
<i>mf</i>	=	mezzoforte	betyder: halvkraftigt.
<i>P</i>	=	piano	betyder: svagt.
<i>pp</i>	=	pianissimo	betyder: meget svagt.
<i>ppp</i>	=	piano pianissimo	betyder: så svagt som muligt.

Crescendo: (cresc.) eller betyder: **tiltagende i styrke.**

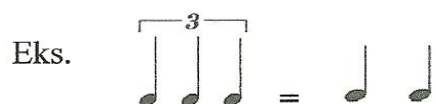
Decrescendo: (decresc.)
Eller **Diminuendo:** (dim.) eller betyder: **aftagende i styrke.**

Fasanen

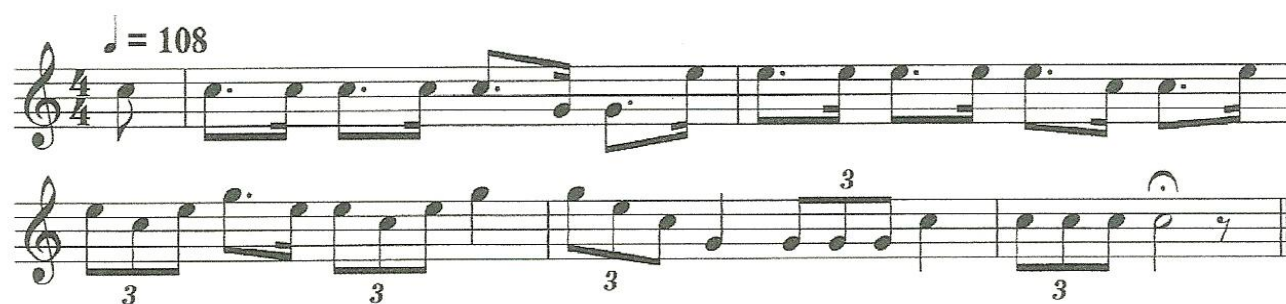

Dersom en node deles i 3 lige store dele i stedet for normalt 2 dele, kaldes nodefiguren for en **triol**.

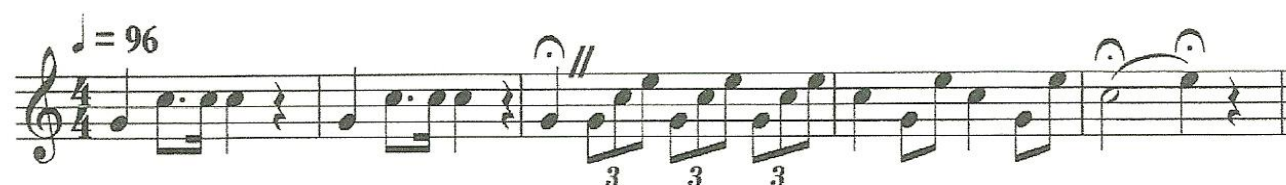
Triolen kendetegnes ved et 3-tal over eller under nodegruppen, og den udføres i samme tidsrum som 2 noder af samme udseende med den sædvanlige nodeværdi.

Sneppen

Grævlingen

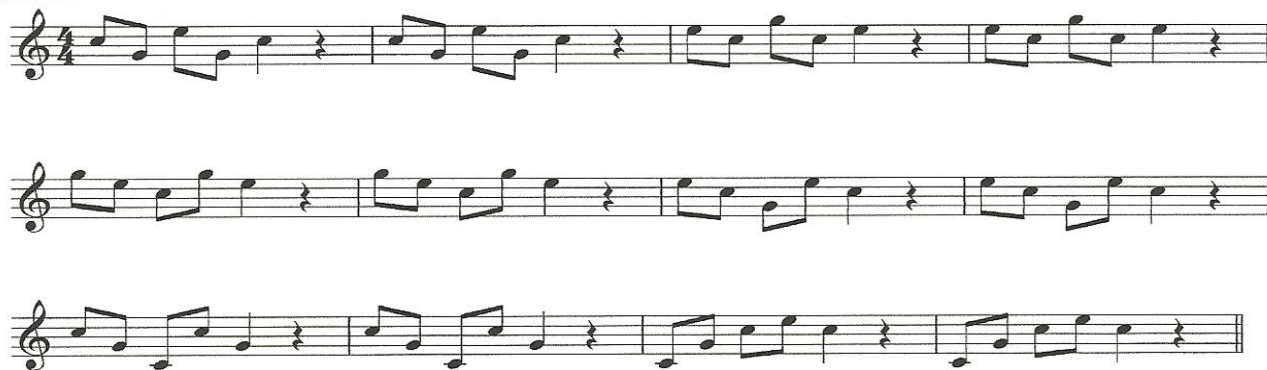
Træfsikkerhedsøvelser

Nr. 01

FP/PF

Nr. 02

Nr. 03

Nr. 04

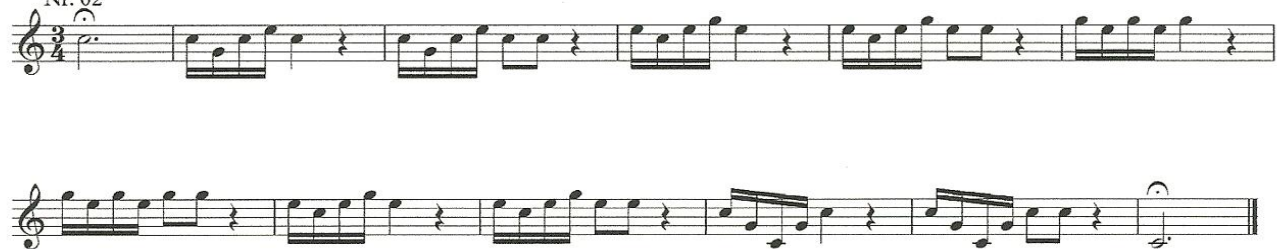
Stødøvelser

Nr. 01

FP/PF

Nr. 02

Nr. 03

Nr. 04

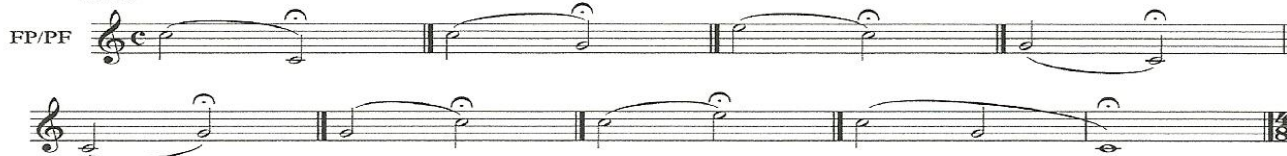

Den daglige "pille"

Disse øvelser SKAL øves hver dag, og det bør bemærkes, at den rigtige blæser
forstår nytten af at holde sig i form.

Vil man blæse smukt, må man hver dag "kæle" for tonen.
Altså - for fremtiden ingen dag uden "pille".

Nr. 01

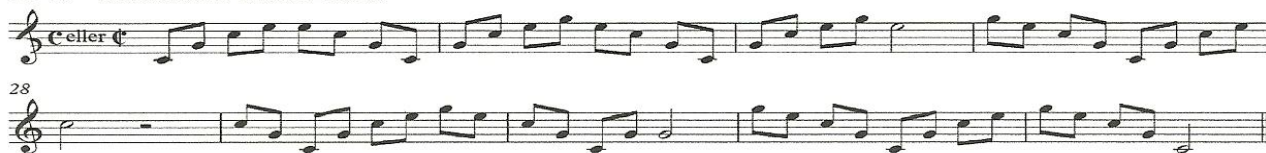
Nr. 02

Nr. 03

Nr. 04 Øves marcato-staccato-tenuto

øves også med sløjfninger som vist her

Nr. 05 Spil rytmiske ottendedele og trioler

Bemærk nuanceringen - klangen må ikke blive grim i *ff*

Nr. 06 Øvelsen øves først i langsomt tempo - senere i hurtigt tempo

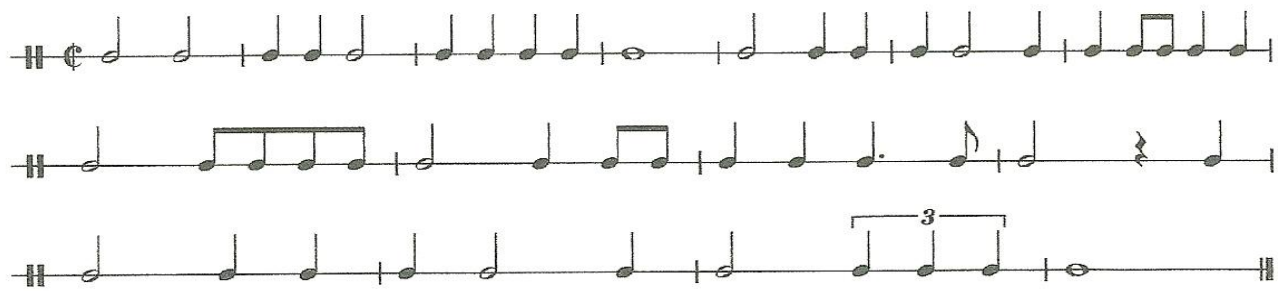
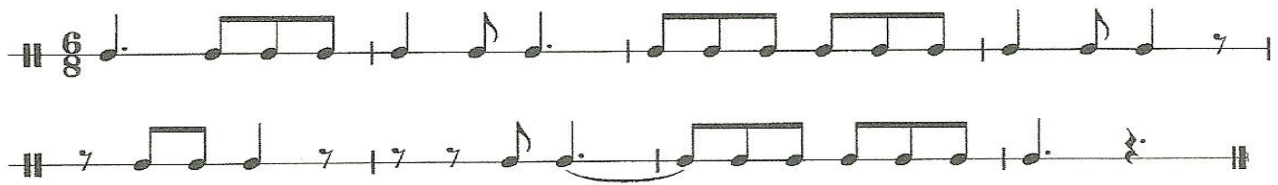
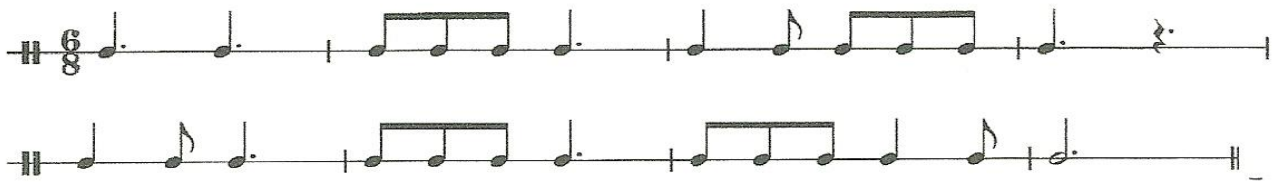
HUSK:

"pillen" hver dag før al anden øvelse

Rytmeøvelser

for
begynderhold

Kapitel 3

Instruktørrollen

Hvordan bliver man en god instruktør?

For at blive en god instruktør må følgende krav opfyldes:

- 1) Man skal have stor viden.
- 2) Man skal kunne formidle denne viden.
- 3) Man skal være i stand til at lave realistiske målsætninger for sit arbejde med de forskellige kurser (niveauer) man arbejder med i jagtforeningen.

Hvordan får man større viden?

Det gør man først og fremmest ved selv at beskæftige sig med Jagthornsblæsning. Ud over dette bør man deltage i møder og arrangementer, hvor man kan møde andre jagthornsblæsere og andre synspunkter. Endelig bør man sætte sig ind i den tilgængelige litteratur. Der er i virkeligheden betydeligt mere, end man regner med.

Formidling af viden

Skal undervisningen lykkes, må kursUSDeltagerne være motiverede. Det vil sige, at den enkelte deltager må gå ind for undervisningen og samle hele sin opmærksomhed mod de aktiviteter, der er forbundet dermed. Når kursUSDeltageren er motiveret på denne måde, vil han/hun blive drevet af en indre kraft til den nødvendige handling. Det er instruktørens opgave at skabe denne tilstand af lærelyst og lærevilje. For at skabe den optimale motivation skal følgende behov dækkes:

1. Behov for aktivitet.

Der skal ske noget. Det er det man kommer for.

2. Behov for socialt samvær.

KursUSDeltagerne kommer for at være sammen, arbejde sammen, snakke sammen og øve sammen.

3. Behov for tryghed.

Deltagerne skal føle sig trygge i miljøet. Man skal føle, at man uden problemer kan henvende sig til instruktøren om selv de mest banale ting. Det samme gælder i forhold til de øvrige kursUSDeltagere.

4. Mestringsbehov.

Deltagerne har behov for at føle, det hele lykkes. De skal opleve, at de kan klare opgaverne.

5. Behov for selvstændighed.

Samvær med andre gør ikke det hele. Deltagerne må også opleve, at de får opgaver, som de selv styrer, planlægger og organiserer. En del opgaver skal løses på egen hånd. Det er således yderst vigtigt, at instruktøren vurderer, hvordan undervisning og opgaver fremlægges. Han/hun skal vurdere, hvordan stemmen bruges, hvilket ordvalg, der anvendes m.m. Han/hun må tale med passende hastighed, varighed, varieret stemmeføring og brug af kropssprog. I det hele taget må instruktøren gøre sig klart, at hans/hendes egen holdning til kurset og undervisningen er en væsentlig del af motivationen. Hans/hendes begejstring og engagement kan ikke undgå at smitte af på deltagerne.

Instruktion

Grundskemaet for god instruktion kan opstilles således:

Forevisning $\Rightarrow$ forklaring $\Rightarrow$ prøve $\Rightarrow$ vejledning $\Rightarrow$ øve.

Forevisning: Instruktøren viser med eget jagthorn eller med en af deltagerne, hvad man skal igang med. Deltagerne bliver på denne måde præsenteret for øvelsen/opgaven.

Forklaring: Instruktøren forklarer, efter at opgaven er kendt, hvor for det skal læres, hvordan det gøres og om eventuelle vanskeligheder.

Prøve: Deltagerne prøver selv hvordan opgaven virker. For instruktøren er denne fase vigtig, for det er dér han/hun kan vurdere de enkelte deltagers niveau og kunnen.

Vejledning: Ved at vejlede deltagerne påvises gode ting. Individuelle og generelle fejl fremhæves, så den enkelte deltager hjælpes frem mod målet.

Hjælpeøvelser kan være en mulighed.

Øve: Når deltagerne præcist ved, hvad der kræves, og hvad de skal passe på, kan individuel træning påbegyndes. Man træner, til øvelsen er indlært.

Man skal ikke have beskæftiget sig ret meget med jagthornsblæsning, før man bliver klar over, at deltagerne møder med yderst forskellige forudsætninger. Nogle er meget dygtige til at blæse, andre får det faktisk aldrig lært.

Derfor er individualisering et meget vigtigt princip, hvis et kursus skal give udbytte for alle. Man kan instrurere og forevise kollektivt, men vejledningen bør næsten altid gives individuelt. Derfor må instruktøren hurtigst muligt danne sig et billede af deltagerne, så han/hun er i stand til at give individuel vejledning.

I denne forbindelse er det vigtigt, man er god til fejlfinding. Eksempelvis kan fejlen ved ustabil tonefremføring tilsyneladende være at læbernes spændstighed ikke holdes konstant, mens den egentlige fejl rettere er, at mavemusklernes ikke anvendes korrekt. Lige så vigtigt er det, at instruktøren så går ind og vejleder den enkelte deltager om, hvad han/hun skal gøre for at rette fejlen. I denne vejledning skal instruktøren begrænse sig til at omtale

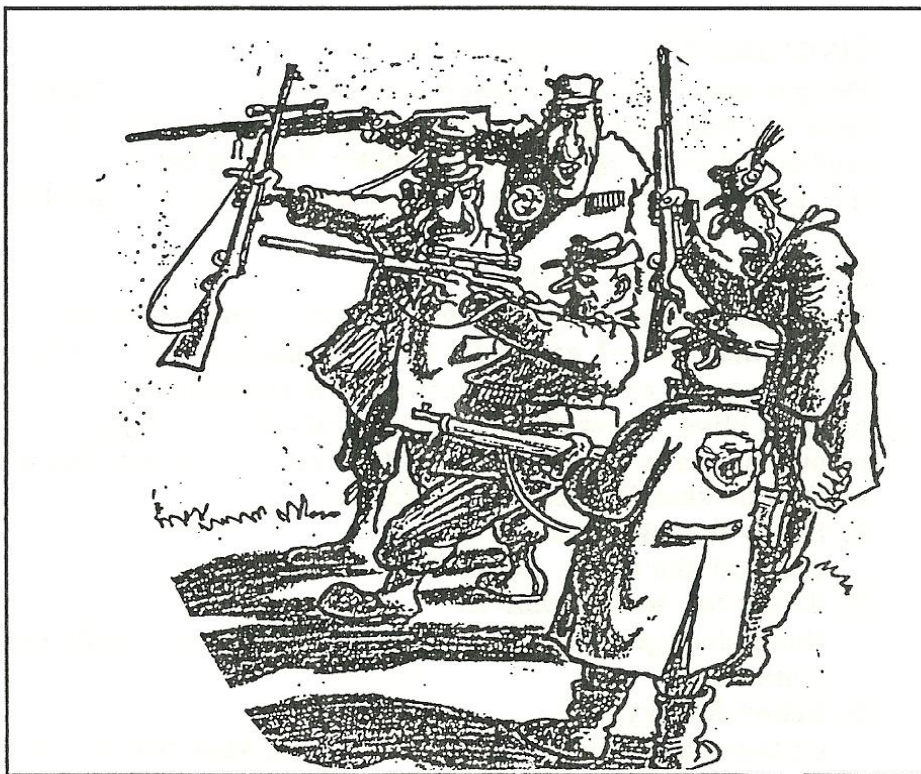

Figure 1: Individuel vejledning er det bærende element i undervisningen.

elevens problem og ikke falde for fristelsen til at udbrede sig om egne erfaringer. Individuel vejledning er det bærende element i den elementære del af jagthornsundervisningen.

Organisation

Organisering går på at ordne og tilrettelægge det enkelte kursus således, at der opnås størst mulig aktivitet og effektivitet. Evnen til at organisere beror bl. a. på at kunne bestemme, hvad der skal foregå, forudse, hvad der kan hænde i den situation, der fra instruktørens side lægges op til. Sagt på en anden måde. Arbejdet organiseres således, at der kun sker det, som skal ske og det som ikke ønskes, undgås.

Alt udstyr/hjælpemidler på plads

Instruktøren må sørge for at samtlige nødvendige hjælpemidler hver gang er til stede. De skal være i orden. De kan være udlagt forskellige steder eller anbragt i fast kendt "depot", hvor de hentes af de forskellige hold.

Ordentlig besked

Når arbejdet sættes igang, gøres det lettest i form af en klar besked om, hvad der skal gøres, og hvem der skal gøre det. I enkelte tilfælde også hvordan det skal gøres. Der er mange, der har vanskeligt ved at bede andre om at gøre noget, men en god instruktør må kunne give "ordre" på en fri og naturlig måde. Den må ikke være streng, kommanderende eller irriterende. Det vækker kun modvilje.

Kursisterne kan naturligvis også inddrages i organisationsplanlægningen. Hvem vil stå for det og det ??? Hvem skal tage sig af det og det ??? Det er en god måde at give medindflydelse på. Det må bare aldrig udvikle sig til ørkesløse diskussioner om, hvem der skal gøre hvad eller hvordan.

Alle skal høre

Når der skal instrueres, gives besked o.l., er det vigtigt, at alle hører, hvad der bliver sagt. Det vil også være hensigtsmæssigt, at man evt. hurtigt kan samle deltagerne til en kort instruktion for fortsat videre selvstændig træning.

Når vi instruerer, skal deltagerne have mulighed for at høre og se, hvad der foregår, og instruktøren skal kunne se samtlige kursusedtagere. Hvis der ikke er ret mange kursister, kan de stå på række foran instruktøren. Er der over 10 deltagere, må man finde en anden formation, hestesko, halvcirkel m.m.. Det er vigtigt, at afstanden ikke bliver for stor. En ting, alle instruktører bør huske, er at kursusedtagerne aldrig må stå med solen i øjnene. Specielt om aftenen er solen lav og generende, og det kan ikke nytte noget, at deltagerne står og kniber øjnene sammen og bliver irriterede. På den måde får man alt for lidt ud af det.

Målsætning

Første del af arbejdet med at få lavet en målsætning er at få lavet en grundig *analyse* af arbejdet. Hvilke forudsætninger arbejder man under, foreningens, deltageres, økonomi, faciliteter, lokale forhold, traditioner osv.

Analysen skal også omfatte et kig ind i fremtiden. Hvordan tror man, at det hele vil udvikle sig. Er der mange, der har anskaffet sig et jagthorn i år?. Er der mange, der har snakket om at lære at blæse ? o.s.v. Det er faktorer, der peger frem mod næste års arbejde. Analysen bør laves i samarbejde med et jagthornsudvalg, en koordinator eller lign. Derpå laves en *målbeskrivelse*. Det er et papir, der ud fra de givne forudsætninger fastlægger, hvilke mål, man skal sætte sig og nå. Det vil med andre ord sige, man skal opstille nogle mål for, hvad man vil nå i løbet af sæsonen eller på det eller det kursus. Det er vigtigt, de opstillede mål er realistiske. Mål som: I løbet af et kursusforløb skal blæserne kunne et vist antal signaler. Mål som: At blæserne efter endt kursus skal kunne alle signaler i hæftet er urealistiske mål og bringer kun skuffelser.

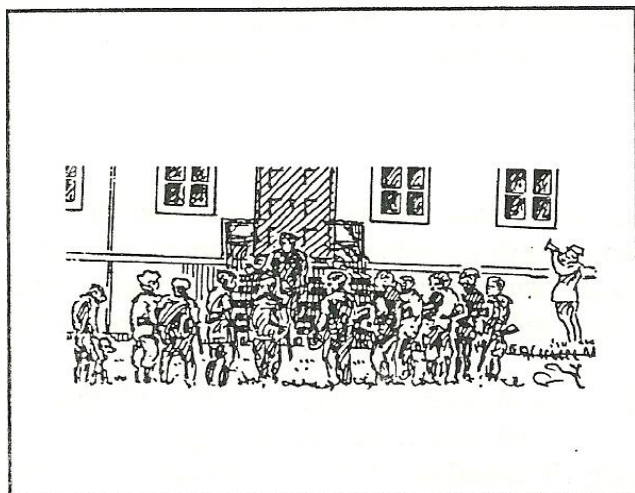

Figure 2: Realistisk/urealistisk mål?

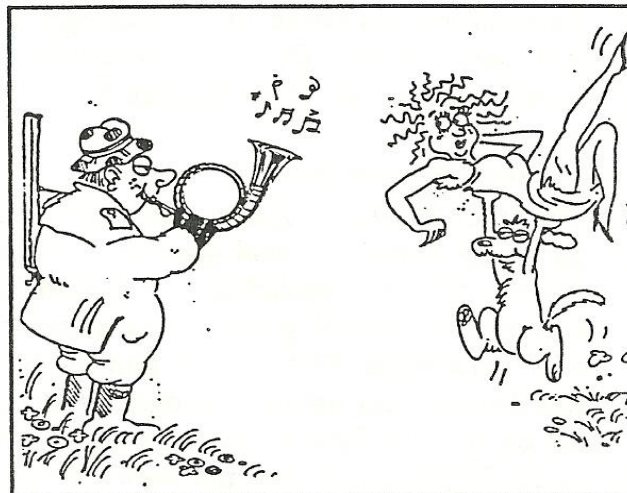

Figure 3: Realistisk/urealistisk mål?

MÅLSÆTNING

Analyse af forudsætninger

Foreningens – Deltagernes – Økonomi – Faciliteter

Lokale forhold – Traditioner – Fremtiden

Målbeskrivelse

Hvilke mål skal man sætte sig ud fra givne forudsætninger

opstille realistiske mål

hvordan vil man opnå de opstillede mål

Selve målbeskrivelsen består derpå i at få fastlagt, hvordan man vil nå de opstillede mål. Målbeskrivelsen er med andre ord en køreplan for, hvordan man vil gå frem.

Evaluering

Det er altid rart at vide, hvordan arbejdet er gået. Hvordan blev det modtaget og oplevet af deltagerne? Derfor bør man efter hvert kursus foretage en evaluering, altså opgøre resultatet af kurset. Man bør spørge deltagerne, hvordan de har været tilfredse, hvad de syntes var godt, og hvad de syntes var mindre godt.

Lidt Historie

Jagtsignalinstrumenternes historie går tilbage tilbage til urtiden. Istidens jægere benyttede **konkylier** – træstykker der var udhulede – **dyrehorn** – **dyreknogler** og lign., formodentlig for at kunne meddele sig til hinanden over længere afstande. Betegnelsen "Horn" der populært anvendes om alle messinginstrumenter, stammer sikkert fra dengang, der blev anvendt rigtige dyrehorn til at blæse eller råbe i.

Jagthorn fra forskellige perioder: Fra venstre oksehorn (1100 tallet), olifant (1400 tallet) og sprohundefører med signalføjte (1870'erne efter Ridinger). I forgrunden olifant fra 1100 tallet.
Kilde: Rijksmuseum, Amsterdam.

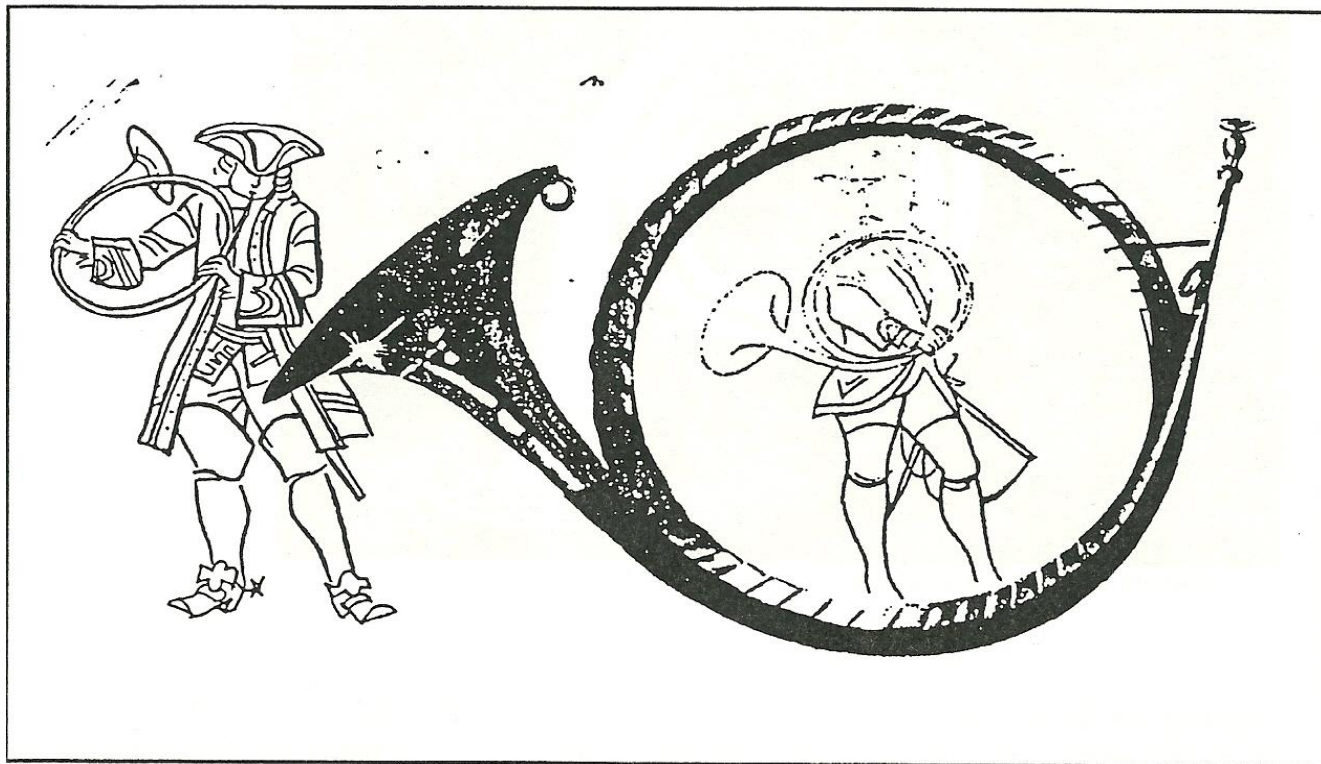
I middelalderen (5–15 arh.) var det hovedsageligt høvdinge, fyrster og konger, der havde mulighed for at afholde storjagter med mange deltagere, hvor jagthorn var nødvendige. De horn der blev blæst på i middelalderen, var lavet af uroksens horn – eller, hvis det skulle være særligt fornemt, blev der blæst på **olifant** – (det gamle franske ord for elfenben).

Jagtsignalerne dengang var ikke så melodiske som vi kender dem idag. Signalerne bestod af lange og korte toner i samme tonehøjde, – efterfulgt af råb (HIFFT– HIFFT, HOCHDA – HOCHDA, – HUSSASSO,– HALLALI,– TIRRO el. lign.).

– 0 –

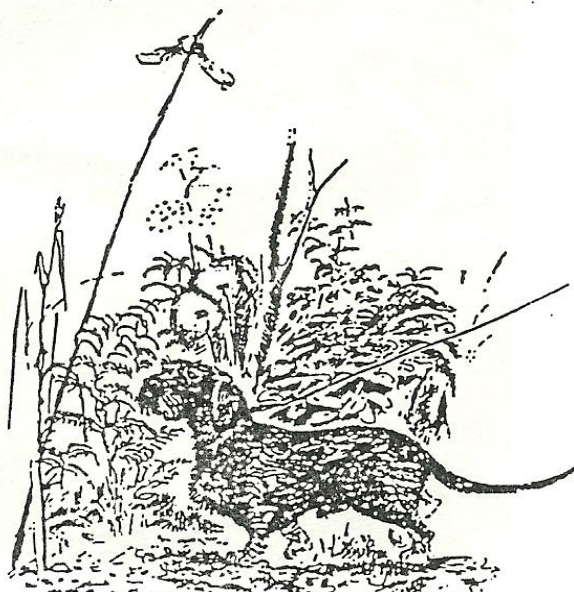
I slutningen af middelalderen blev dyrehornene erstattet af metalhorn. Der er adskillige fund af metalhorn fra det 16. – 17. – og 18. århundrede i alle mulige former. I slutningen af det 17. – og begyndelsen af det 18. århundrede vandt **parforcejagten** mere og mere indpas, og hornet blev tilpasset denne form for jagt – Den form på hornet som vi i dag kalder **parforcehorn**, blev det foretrukne horn. Det var jo praktisk at bære over skulderen. Man

kan nok med nogen ret påstå, at i tiden under de store parforcejagter i 1600 – 1700 tallene, oplevede jagthornsmusikken sin store blomstringstid og man hører nu også om egentlige musikstykker, som blev spillet i slotsgårdene for jagtselskabet.

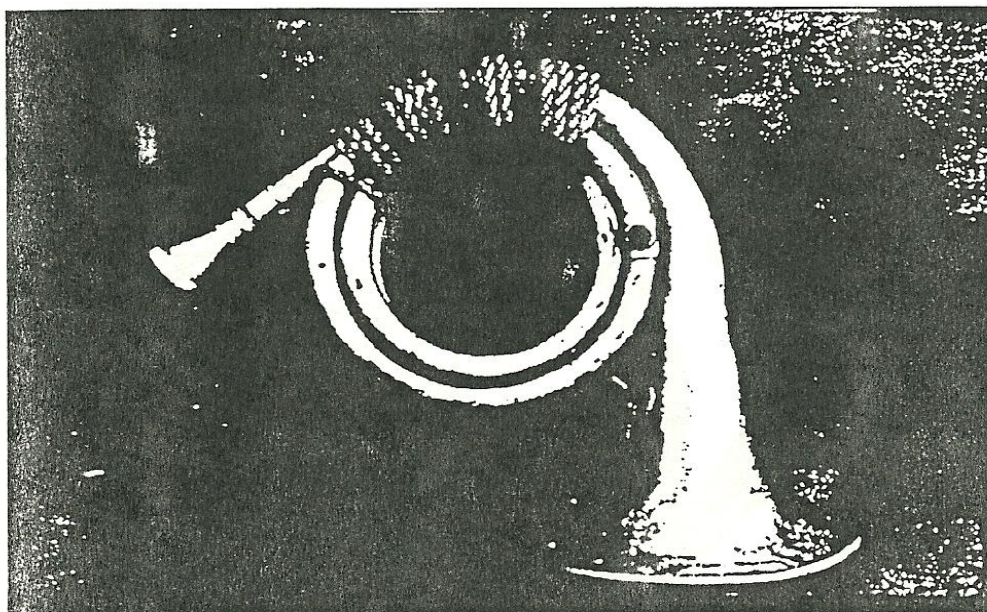

Parforcehorn fra 1760 og 1840'erne (Efter Chabot). I forgrunden jagthorn fra 1780'erne i Kranichstein, Darmstadt.

I 1800 tallet blev man mere demokratiske – det blev mere almindeligt at "almindelige" mennesker gik på jagt. Den pomp og pragt der før var en selvfølge ved jagten, blev mindre og mindre. Brugen af jagtmusik forsvandt også mere og mere ud af billedet. Jagthornet blev efterhånden kun brugt som almindeligt signalinstrument, på samme måde som stenalderjægerens dyrehorn.

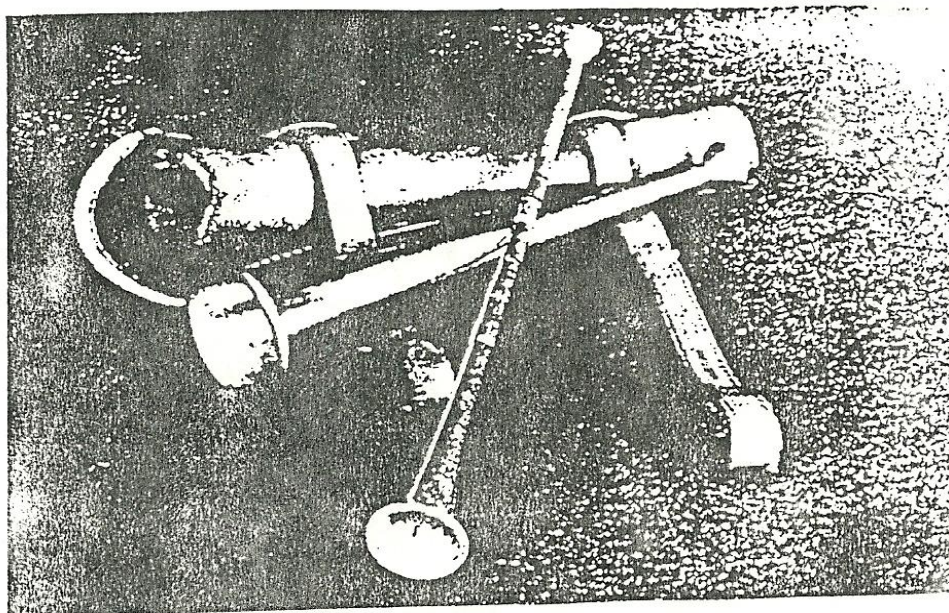
Det lille jagthorn som vi kender det idag, er ikke en jagtmæssig opfindelse, men er faktisk et posthorn, der kan dateres tilbage til det 16. årh., og som blev benyttet af portillionen.

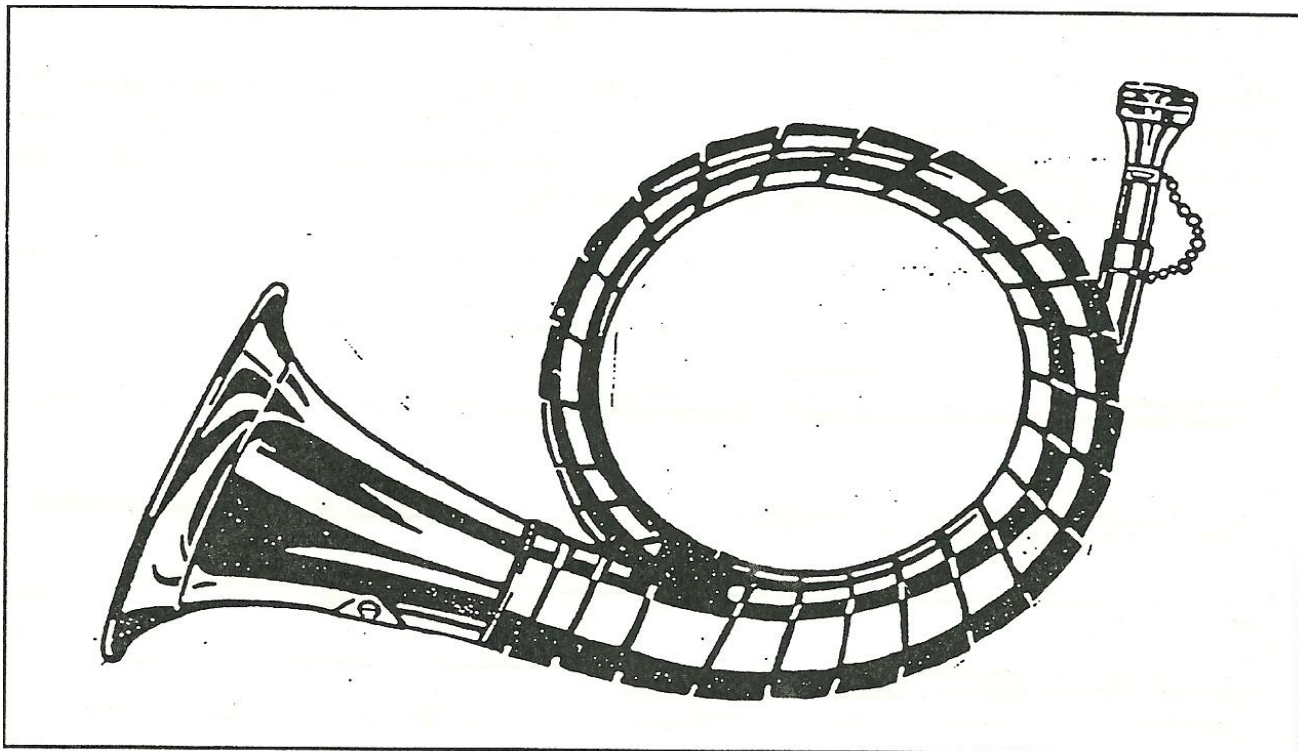

Tysk posthorn fra det 19. århundrede.

Omkring 1870 begynder der igen at ske noget vedr. jagthornsblæsningen. Den tyske overjægermester Hertug Heinrich XI af Pless (1833–1907) indførte jagtsignaler til at lede jagten med. – Det var i starten militærsignaler der blev anvendt, de har så udviklet sig til de signaler vi kender idag. – Det lille horns navn Fürst Plesshorn stammer fra den tid. I slutningen af 1800 tallet begyndte man igen (i Tyskland) at underholde jagtselskaber med egentlig jagthornsmusik.

Hunting-horn (short horn) og præsentationshorn, England.

Furst-Pleßhorn

Især i Tyskland og Østeuropa blev FP-hornet det mest foretrukne horn. I Frankrig og til dels i Østrig er PF-hornet stadig det foretrukne jagthorn.

– 0 –

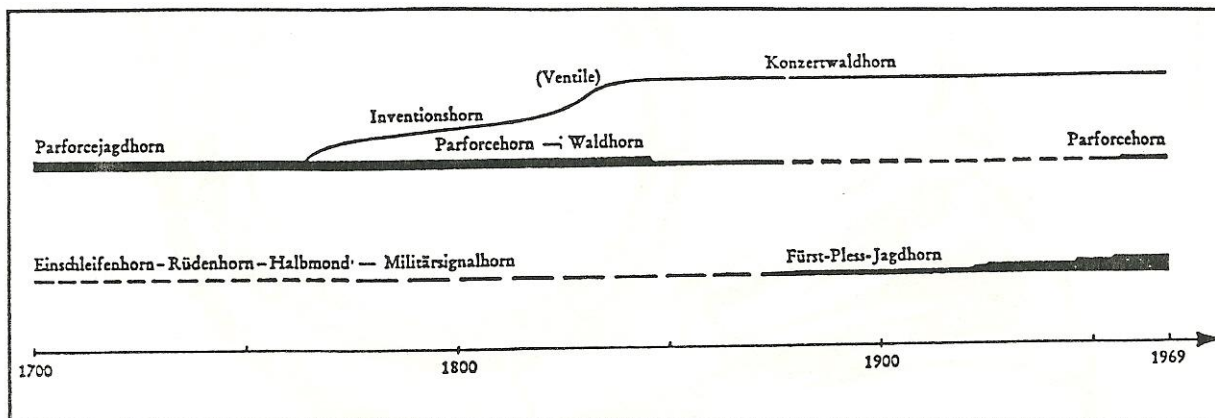
Her i Danmark har jagthornsblæsningen ikke haft nogen særlig stor betydning i tidligere tider, måske lidt blæsning på kongejagter og lign. steder. – Først omkring 1960 begyndte der at ske noget her i landet. – Skytte J.C. Geil gjorde et stort stykke arbejde for at udbrede kendskabet til jagthornsblæsning.

[1966 udgav J.C. Geil en grammofonplade med jagtsignaler. Dette bevirkede at interessen for det at blæse på jagthorn hurtigt voksede – I 1975 blev det første DM afholdt, og siden er der blevet afholdt DM hvert år.

– 0 –

Fürst-Plesshornet har været det mest foretrukne jagthorn i Danmark, – først omkring 1970 begyndte PF-hornet at vinde indpas.

Måske er det den korte periode, der har været egentlig jagthornsblæsning her i landet, der er skyld i de meget forskellige opfattelser af hvad der er korrekt og hvad der ikke er. Men med sammenlægningen af jagtforbundene – og de nye rammer jagthornsblæsningen – har der at blæse på jagthorn i Danmark, fundet sit rette leje.

Jagthornets udviklingshistorie i Tyskland siden 1700 tallet.

Parforcehornet havde desuden stor variation i stemning (D, A, Es, F, B) og form (45 – 60 cm. i diameter).

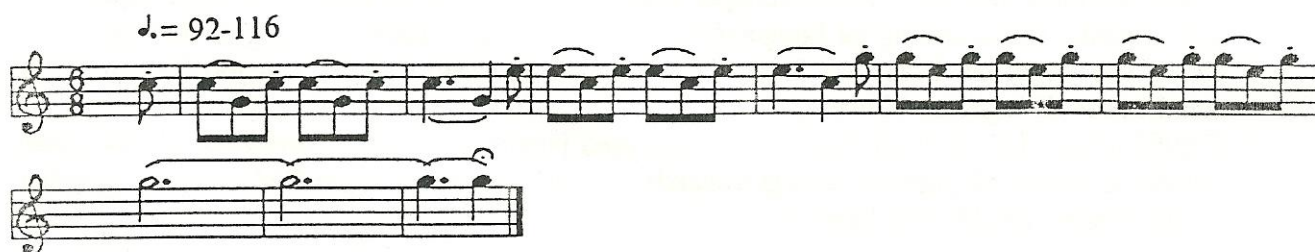
Signalernes anvendelse under jagten

Jagtsignalerne skal betragtes som en æresbevisning til det nedlagte vildt.

De følgende jagtsignaler kan betragtes som de mest almindelige her i Danmark.

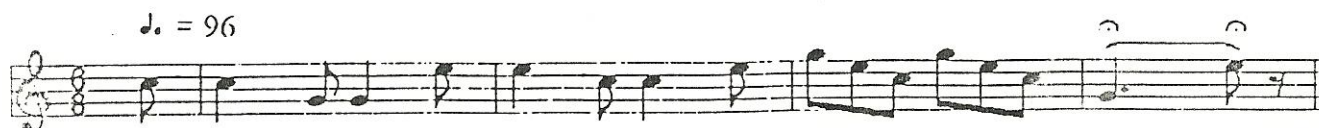
HALLALI

Blæses når jægerne er samlet, signalet er samtidig en hyldest til jægerens skytshelgen Sct. Hubertus.

Efter jagtherrens jagtparole er man klar til jagten, og der blæses Jagt begynd. Signalet blæses også før hver såts begyndelse.

JAGT BEGYND

Signalet Fremad blæses når klapperkæden skal sætte sig i bevægelse.

FREMAD

Signalet Holdt blæses når klapperkæden skal standse.

HOLDT

LØS HUNDENE

Anvendes under driv- og støverjagter, som tegn til hundeførerne om at slippe hundene løs.

FORSTÅET

Blæses af hundeførerne, som svar på at signalet løs hundene er forstået og udført.

JÆGERRÅBET

Blæses som tegn til jægerne om hver såts afslutning.

♩ = 80

GIV AGT OG SAMLING

Bruges som tegn til jægerne om straks at samles på det aftalte samlingssted.

♩ = 92

♩ = 144

FROKOSTSIGNALET

Er nok det signal jægeren hurtigst lærer at kende. Signalet blæses lige før frokosten.

♩ = 76

Efter frokosten er man klar til dagens sidste jagtoplevelser, og signalet
OPBRUD TIL JAGT blæses.

♩ = 92-116

Signalernes anvendelse efter jagten

VILDTPARADE

Når jagten er forbi, afholdes der vildtparade hvor hele jagtselskabet bør være forsamlet. Signalet blæses som optakt til paraden.

Vildtet lægges ud i rækker, og der blæses over hver art.

Rækkefølgen for de nedlagte vildtarters placering på vildtparaden kan være noget forskellig, men en almindelig anvendt rangorden er følgende:

KRONHJORTEN

DÅHJORTEN

RÅDYRET

RÆVEN

♩ = 96

HAREN

♩ = 84

FASANEN

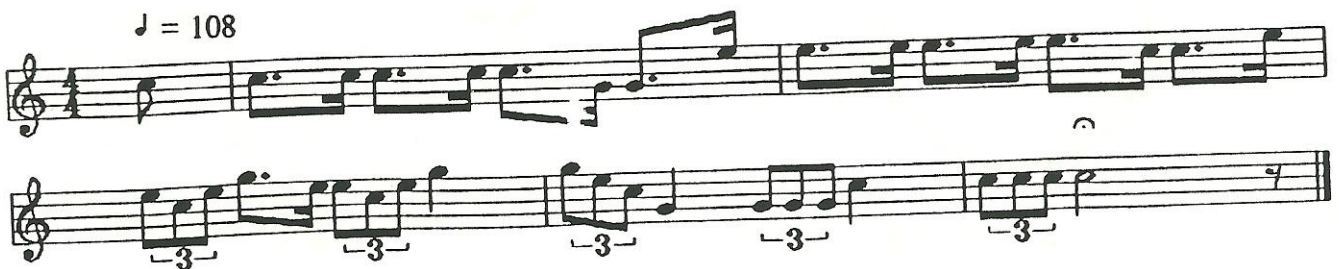
♩ = 112

SNEPPEN

På nogle vildtparader placeres sneppen som nr. 1, eller den placeres evt. på bukkens opsats

♩ = 108

FLYVENDE VILDT

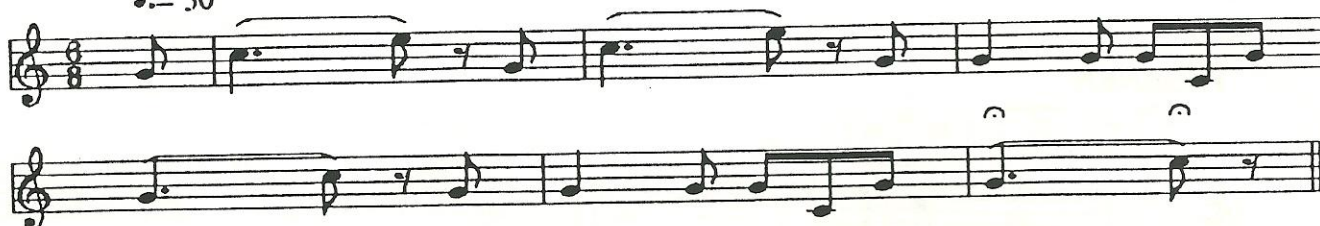
♩ = 76

Alle "dødssignalerne" kan evt. blæses direkte i såten over de faldne stykker vildt, men dette bør dog aldrig erstatte den højtidelige vildtparade.

Efter jagtherrens takketale til jagtselskabet, blæses som det sidste signal ved vildtparaden
JAGT FORBI

♩ = 50

Signalet skal altid påhøres i tavshed og med blottede hoveder.

Dette var nogle af de mest almindelige signaler anvendt under og efter jagten. Der mangler selvfølgelig nogle som. f.eks. Jagtvelkomst, Vildanden, agerhønen, skovduen og grævlingen (der dog er udeladt her, idet den ikke længere må jages). Disse signaler bringes senere i kompendiet under "Jagtsignalerne" og evt. under "Flerstemmige signaler".

Valg af jagthorn

Køb aldrig et jagthorn uden stemmetræk.

Stemmetræk er af vital betydning, hvis du vil spille sammen med andre jagthornsblæsere. Der findes flere fabrikater, men man kan generelt sige om alle fabrikater, at kvalitet og pris hænger sammen.

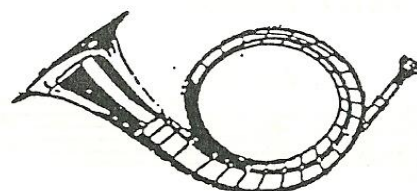
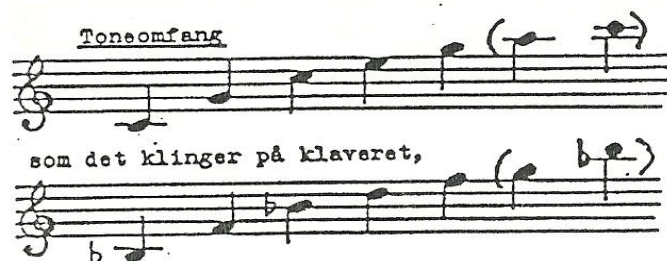
Det mest solgte Fürst-Plesshorn her i landet er nok af fabrikatet Dotzauer, der fås i modeller fra ca. 800 kr.

Et særdeles fint håndbygget horn er fra den tyske instrumentfabrik Melton. Til den gode jagthornsentusiast er dette horn en god investering. Lommehorn har ingen spillemæssig værdi.

Fürst-Pless-Horn i B

Hornet har en rørlængde på 135 cm. og bestegnelsen "B" betyder at hornet er et såkaldt transponerende instrument, hvilket vil sige, at den skrevne tone klinger en tone dybere end noteret. Tonen "C" på jagthornet er i virkeligheden den samme som tonen "B" på et klaver.

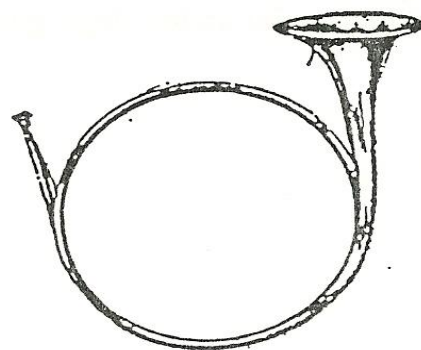
På nedenstående illustration kan du se hornets toneomfang sammenholdt med hvordan det klinger på klaveret.

Fürst-Pless-Horn

Parforcehorn i B

Hornet har en rørlængde på 270 cm. og foruden at være stemt i "B" klinger hornet også en oktav dybere end noderne herunder er noteret

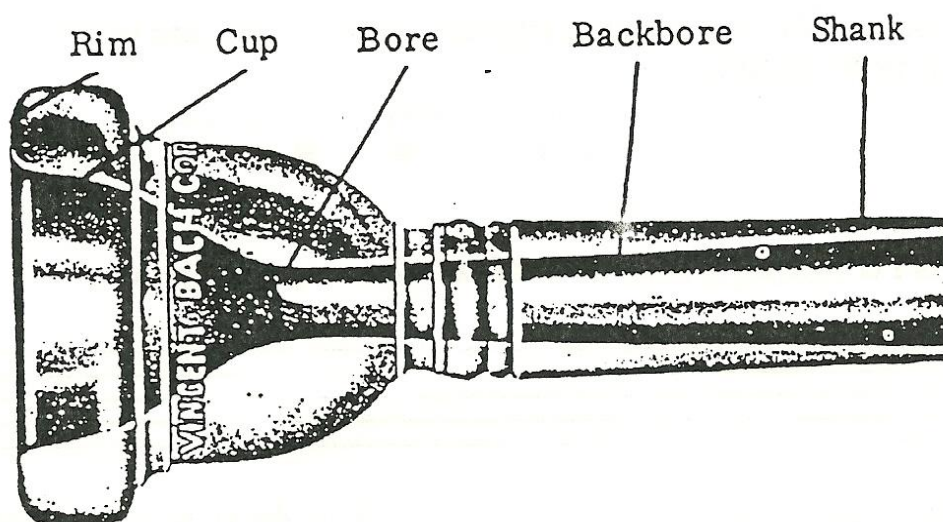

Parforcehorn i B

Mundstykket

Det er meget vanskeligt at anbefale hvilket mundstykke man skal vælge. Det er meget individuelt hvilket mundstykke der passer den enkelte bedst.

Tager man 6 forskellige jagthornsblæsere og lader dem blæse på det samme horn med det samme mundstykke, vil man høre 6 forskellige klange. Det meste afhænger af læbernes konsistens. Alligevel vil vi tillade os at anbefale Vincent Bach's trompet mundstykker, idet f.eks. Bach-mundstykket medbetegnelsen 7 eller 7A kan anvendes af de fleste jagthornsblæsere.

Vincent Bach mundstykke

Vedligeholdelse af horn og mundstykker

Det er af meget stor betydning for hornets levetid og i særdeleshed for hornets klang, at hornet ikke "gror til" i skidt. Skyl det jævnligt igennem med lunkent vand. Ved udvendig rengøring skal messinghorn pudses med metalpudsecreme. Lakerede jagthorn må ikke pudses med pudsecreme.

Stemmetrækket skal jævnligt smøres med et tyndt lag syrefri olie (f.eks. symaskineolie).

Mundstykket skal renses ekstra godt fordi det er af stor betydning for luftgennemgangen, og dermed tonekvaliteten. Det kan anbefales at købe en speciel mundstykkebørste.

Mundstykkebørste